

Uvedení do předešlého stavu

Vznikla-li v důsledku neoprávněného zásahu do vlastnického práva taková škoda, jejíž náhrady se lze domáhat podle ustanovení ObčZ o náhradě škody, nelze požadovat uvedení do předešlého stavu podle § 126 odst. 1 ObčZ, případně nelze požadovat negatorní žalobou takové odstranění následku neoprávněného zásahu, které je uvedením do předešlého stavu.

Vznikla-li v důsledku neoprávněného zásahu do vlastnického práva taková škoda, jejíž náhrady se lze domáhat podle ustanovení ObčZ o náhradě škody, nelze požadovat uvedení do předešlého stavu podle § 126 odst. 1 ObčZ, případně nelze požadovat negatorní žalobou takové odstranění následku neoprávněného zásahu, které je uvedením do předešlého stavu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 735/2001, ze dne 4.3.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobců: A) K. M., B) B. P., C) J. M., a D) P. M., při zastoupení žalobců B), C) a D) žalobcem A), proti žalované Č. a. k., zastoupené advokátem, o odstranění neoprávněných zásahů do vlastnického práva žalobců, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 20 C 28/99, o dovolání žalobce A) proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 6. září 2000, č. j. 13 Co 253/2000-102, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 1 (dále „soud prvního stupně,“) rozsudkem ze dne 15. února 2000, č. j. 20 C 28/99-76, uložil žalované, aby vypracovala projekt (technologický postup) k odstranění úprav v domě č. p. 945 v M. O., podle „Studie statického opatření pro zajištění únosnosti stropů domu S.,“ vypracované firmou A. v roce 1996, číslo zakázky A 9996, která je závazným podkladem pro vypracování prováděcího projektu, a projednala jej se stavebním úřadem, orgány státní památkové péče a spoluvlastníky domu č. p. 945 v M. O., a dále, aby v označeném domě podle vypracovaného, projednaného a schváleného prováděcího projektu odstranila konstrukční závady uvedené v kapitole 3 „Studie statického opatření pro zajištění únosnosti stropů domu S.,“. Dále rozhodl o náhradě nákladů řízení. Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že žalobci jsou podílovými spoluvlastníky označené nemovitosti, a to žalobci A) a B) každý v rozsahu 1/3, žalobci C) a D) každý v rozsahu 1/6. Rozhodnutím rady MNV v O. z 29. 3. 1960, č. j. Fin/3/784/60-Gý, bylo rozhodnuto o tom, že nemovitosti spoluvlastníků JUDr. F. M. a E. M., právních předchůdců žalobců, zapsané ve vložce 1072 pro kat. úz. M. O., přecházejí právní mocí rozhodnutí do vlastnictví Advokátní poradny č. 1 v O. Podle rozsudku Krajského soudu v Ostravě z 26. 6. 1995, sp. zn. 8 Co 549/94, toto rozhodnutí nikdy nenabýlo právní moci, takže vlastnické právo k nemovitostem nepřešlo na jiný subjekt. Na základě rozhodnutí odboru výstavby ONV v O. z 28. 11. 1977, čj. Výst/1739/77/Ga, a smlouvy uzavřené mezi Krajským sdružením advokátů v O. jako odběratelem a Městským stavebním podnikem v O. jako

dodavatelem ze 7. 11. 1978, s níž vyslovilo souhlas též Ústředí české advokacie, byla provedena rekonstrukce domu č. p. 945 ve prospěch Krajského sdružení advokátů v O., při níž došlo k závažným narušením této nemovitosti. Odbor výstavby Městského úřadu v M. O. rozhodnutím z 14. 8. 1996 nařídil vyklizení místností v 1. a 2. poschodí označeného domu a zákaz vstupu do nich s tím, že stav nosných stropních konstrukcí je havarijní a bezprostředně ohrožuje život a zdraví osob, a současně přerušil kolaudační řízení, zahájené k návrhu Krajského sdružení advokátů v O. již v roce 1984. Stavba - rekonstrukce předmětného domu dosud nebyla zkolaudována. Tentýž úřad 18. 6. 1998 oznámil vlastníkům domu, že zahajuje řízení o odstranění závadné stavby domu, které nebylo skončeno. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalobci se důvodně domáhají podle § 126 ObčZ ochrany svého vlastnického práva a požadují, aby byly odstraněny neoprávněné zásahy do něj v souvislosti s rekonstrukcí domu, když bylo prokázáno, že právní předchůdce žalované prováděl rekonstrukci domu neodborně, bez průzkumu statického výpočtu, v rozporu se schválenou dokumentací a stavebním povolením, což způsobilo havarijní stav domu. Neztotožnil se s názorem žalované, že se jedná o nárok z titulu náhrady školy, a proto nepovažoval za důvodnou ani námitku promlčení.

Krajský soud v Ostravě jako soud odvolací k odvolání žalované rozsudkem ze dne 6. září 2000, č. j. 13 Co 253/2000-102, rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu zamítl a současně rozhodl o náhradě nákladů řízení. Odvolací soud dospěl k závěru, „že došlo ke škodě na nemovitosti, která vzhledem ke svému charakteru neumožňuje uvedení v původní stav a je třeba provést rozsáhlé odborné práce k tomu, aby nemovitost mohla být užívána, tyto práce není schopna žalovaná sama provést. Jde o typický případ poškození věci, vzniklá újma je vyjádřitelná penězi a je napravitelná poskytnutím majetkového plnění, nikoli však uvedením do původního stavu. Tomu však neodpovídá žalobní návrh, navíc lze souhlasit s odvoláním žalované, že v požadovaném znění by rozsudek byl zcela zmatečný a nevykonatelný. Jde-li o požadavek žalobců na náhradu škody, byť formulovaný jako ochrana vlastnického práva podle § 126 ObčZ, nebylo třeba se ani zabývat námitkou promlčení, kterou žalovaná uplatnila, jestliže nejde o náhradu uvedením v předešlý stav, který tu byl před poškozením“.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce A) dovolání z důvodu, že řízení je postiženo jinou vadou, která měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, a že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním názoru [§ 241 odst. 3 písm. b) a d) OSŘ ve znění před novelou provedenou zákonem č. [30/2000 Sb.](#)]. Namítá, že odvolání žalované nemělo náležitosti, jaké vyžaduje § 205 odst. 1 OSŘ, a odvolací soud měl především zkoumat, zda odvolání je způsobilé k tomu, aby je přezkoumával. Vytýká odvolacímu soudu, že nekriticky převzal názory žalované a dospěl k mylnému názoru, že žaloba není vlastnickou žalobou zápůřčí, ale žalobou o náhradu škody. Tvrdí, že „žalobci neuplatňují právo na náhradu škody podle § 420 a násl. ObčZ, ale zápůřčí žalobou vlastnickou podle § 126 odst. 1 ObčZ domáhají se odstranění následků neoprávněného zásahu do svého vlastnického práva (Stanovisko NS SSR z 27. 6. 1972, sp. zn. Cpj 59/71, odd. II). Žaloba má všechny náležitosti a zákonné znaky zápůřčí žaloby vlastnické, poněvadž žalobci vymáhají určité plnění, které má právní základ v jejich vlastnickém právu. Jestliže odvolací soud zaměnil uplatněné právo jiným právem, rozhodoval o jiné věci a nikoli o věci samé a o něčem jiném, než bylo předmětem sporu. Navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná navrhla zamítnutí dovolání s tím, že v odvolání podrobně uvedla, v čem spatřuje nesprávné právní posouzení soudem prvního stupně. Pokud dovolatel hovoří o nesprávném právním posouzení věci odvolacím soudem, pak zcela pomíjí argument, že se nejednalo jen o zastupitelné plnění na straně žalované, ale i o vazbu na součinnost třetích osob, zejména stavebního úřadu. Je třeba oddělit

samotné plnění spočívající ve zpracování projektové dokumentace od dalšího plnění, kterým je schválení této dokumentace ve správním řízení. Tyto dvě povinnosti nelze na sebe vázat ve výroku rozhodnutí. Setrvala na stanovisku, že se nejedná o zápůřčí žalobu, ale o žalobu na plnění charakteru požadavku na odstranění vzniklé škody naturálním plněním. V daném případě se nejednalo o neoprávněný zásah, protože právní předchůdce žalované jednal na základě pravomocného stavebního povolení. Ochrana je možná ve správním i občanskoprávním řízení cestou náhrady škody eventuálně vydáním bezdůvodného obohacení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací podle bodu 17. hlavy první části dvanácté zákona č. [30/2000](#) Sb. dovolání projednal a rozhodl o něm podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění před novelou provedenou zákonem č. [30/2000](#) Sb. (dále jen „OSŘ,“) a dospěl k závěru, že dovolání je přípustné podle § 238 odst. 1 písm. a) OSŘ, že jsou uplatněny dovolací důvody, uvedené v § 241 odst. 3 písm. b) a d) OSŘ, dovolání však není důvodné.

Dovolací soud se v první řadě zabýval tvrzením, zda je řízení postiženo dovolatelem tvrzenými vadami. Tyto vady nebyly shledány. Nelze přisvědčit tvrzení, že soud rozhodl o jiném než uplatněném nároku. Procesní nárok je vymezen žalobním petitum a tvrzením rozhodných skutečností; jeho právní posouzení je věcí soudu. Bez ohledu na to, zda žalobci užili slovo „škoda“, bylo ze skutkových tvrzení zřejmé, že uplatněný nárok je nárokem na náhradu škody a lze jej podřadit jen pod § 420 a násl. ObčZ. Ze žalobních tvrzení vyplývalo, že právní předchůdkyně žalobce neoprávněně zasáhla do vlastnického práva žalobců k věci, že věc se v důsledku tohoto zásahu zhoršila a že požadují odstranění následků tohoto zásahu uvedením do předešlého stavu. Právní posouzení těchto tvrzení bylo věcí soudu. Odvolací soud nepochybil, když vyšel z toho, že takový nárok je nárokem na náhradu škody. Nárok na opravu domu směřující k jinému cíli než k naturální restituci pak nelze opřít v dané věci o žádné ustanovení ObčZ. Také skutečnost, že bylo podáno blanketní odvolání, nemůže být důvodem ke zrušení rozhodnutí odvolacího soudu (viz též R 47/2000). Dovolatel sice tvrdí, že odvolání ani po doplnění neobsahovalo předeepsané náležitosti, netvrdí však, že by bylo neprojednatelné; takový závěr nemohl učinit ani dovolací soud. Proto dovolatelem tvrzený dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. b) OSŘ není dán.

Rozhodující pro právní posouzení věci je otázka, zda lze uplatnit nárok na uvedení věci do původního stavu negatorní (zápůřčí) žalobou podle § 126 odst. 1 ObčZ i v případě, že lze požadovat odčinění následků neoprávněného zásahu žalobou vycházející z § 442 odst. 2 ObčZ, podle kterého škoda se hradí v penězích; požádá-li však o to poškozený a je-li to možné a účelné, hradí se škoda uvedením do předešlého stavu (naturální restituce). Dovolací soud dospěl k závěru, že vznikla-li v důsledku neoprávněného zásahu do vlastnického práva taková škoda, jejíž náhrady se lze domáhat podle ustanovení ObčZ o náhradě škody, nelze požadovat uvedení do předešlého stavu podle § 126 odst. 1 ObčZ, případně požadovat negatorní žalobou takové odstranění následku neoprávněného zásahu, které je uvedením do předešlého stavu. Tento závěr vychází z úvahy, že o možnosti domáhat se odstranění následků neoprávněných zásahů není v § 126 ObčZ, ze kterého vlastnické žaloby vycházejí, nic uvedeno. Původně sloužila negatorní žaloba jen k popření tvrzeného práva služebnosti; tak také byla koncipována v § 523 OZO z roku 1811, ve kterém nebylo zmínky o povinnosti žalovaného odstranit následky neoprávněného zásahu. Právní věda i judikatura chápaly žalobu negatorní širěji, jako prostředek ochrany proti jakémukoliv neoprávněnému zásahu, tedy i proti takovému, který nespočíval v osobování si služebnosti nebo výkonu jeho obsahu. Povinnost odstranit následky neoprávněného zásahu nebyla opírána o § 523 OZO, ale o ustanovení o náhradě škody, někdy též o possessorní žalobu z rušené držby podle § 346 OZO. I dnes je třeba postupovat tam, kde jiné normy umožňují uvedení věci v předešlý stav, resp. odčinění újmy, podle těchto speciálních

norem a jen tam, kde by takového předpisu nebylo a vzniklou újmu by nebylo možno odčinit jinak, by bylo možno za pomoci extenzivního výkladu § 126 ObčZ přiznat vlastníkovu právo domáhat se odčinění následku zásahu. Možnost uvedení poškozené věci do předešlého stavu právo upravuje a proto není důvod v tomto ohledu extenzivním výkladem připouštět tuto možnost i u vlastnické žaloby.

Z toho je zřejmé, že domáhá-li se vlastník proti bývalému držiteli (případně i proti jiné osobě) uvedení věci do stavu, v jakém byla před neoprávněným zásahem této osoby do věci, lze jeho nárok posoudit jen podle ustanovení ObčZ o náhradě škody, pokud odstranění následků neoprávněného zásahu je obsahově shodné s uvedením do předešlého stavu podle § 442 odst. 2 ObčZ. Vzhledem k tomu, že žalobcům vznikla škoda, jejíž náhradu mohli požadovat, nelze jimi uplatněný nárok, směřující k odčinění následků zásahu, o § 126 odst. 1 ObčZ opřít.

Dovolateli lze přisvědčit v tom, že samotná skutečnost, že uvedení věci do předešlého stavu by přesahovalo „schopnosti“ žalované, nemohla být důvodem k zamítnutí žaloby. Odvolací soud však zamítl žalobu i proto, že požadované plnění by nebylo obnovením do předešlého stavu, a že škoda není v dané věci odstranitelná uvedením v původní stav. S tímto skutkovým zjištěním dovolatel nepolemizuje a dovolací soud, který je vázán i obsahem podaného dovolání, z něj musí vycházet. Pokud v dané věci uvedení v původní stav není možné, nelze se tzv. naturální restituce domáhat, a lze žádat jen přiznání náhrady škody v penězích. Lze podotknout, že i kdyby bylo možno přisvědčit tvrzení, že jde o vlastnickou žalobu, nebylo by možno vyhovět nároku na něco jiného než na odstranění následků neoprávněného zásahu, tedy na uvedení v původní stav. Dovolací důvod, upravený v § 241 odst. 3 OSŘ proto není dán.

Z uvedeného je zřejmé, že rozhodnutí odvolacího soudu je správné. Dovolací důvod upravený v § 241 odst. 3 písm. d) OSŘ tedy v posuzované věci není dán. Vady řízení uvedené v § 241 odst. 3 písm. a) OSŘ, k nimž dovolací soud přihlíží i bez návrhu, nebyly dovolatelem tvrzeny ani dovolacím soudem zjištěny. Proto nezbylo, než dovolání zamítnout (§ 243b odst. 1 OSŘ, věta před středníkem).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Pohledávka](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Dražba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Insolvenční řízení a náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společenství vlastníků jednotek](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zemědělská půda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o zápůjčce, insolvence](#)
- [Promlčení a ochrana spotřebitele](#)